

Nesprejemljivo!

Med tržaško demokratično javnostjo je potek sodne obravnave proti pravnemu prokuratorju Francu Fredi iz Trevisa in dvema njegovima tržaškima pajdašema zapustil grenak in mučen vtis. Tržaško sodišče je bilo sicer poklicano, da trojici sodi zaradi obtožbe navadnega kaznivega dejanja, kot je izsiljevanje, vendar je glavni obtoženec v javnosti preveč znan, da bi razprava v Trstu mogla ostati neopažena in da bi ne vzbujala največjega zanimanja. Freda je namreč že več mesecev v preiskovalnem zaporu, ker nad njim visi sum, da je bil posredno ali neposredno soudeležen pri strahovitem pokolu v milanski banki decembra 1969. Gre dalje za tipa, ki je tesno povezan z vprašanjem tako imenovane »Črne steze«, to je teroristične organizacije reakcionarnega in totalitarnega značaja, katere cilj je zrušenje demokratičnega političnega in družbenega sistema.

Prečudno se nam zato zdi, da tržaško sodišče teh hudih okoliščin sploh ni upoštevalo, pri čemer seveda ne mislimo, da bi te morale kakorkoli vplivati na izid razsodbe o konkretni obtožbi izsiljevanja, ki je bila za širšo javnost postranskega pomena; nesprejemljivo pa se nam vsekakor zdi, da tržaško sodišče ni predvidelo, da bodo Fredovi »prijatelji« izkoristili to lepo priložnost in javno dali duška svojim reakcionarnim prevratniškimi nazorom. Nesprejemljivo je dalje, da sodišče ni primerne ukrepalo, ko so se ta predvidevanja tudi natančno uresničila. Drži celo, da je ta »čedna družčina« dobila potuho, ko so bili iz sodne dvorane odstranjeni tudi časnikarji, s čimer jim je bilo dejansko preprečeno izvajanje njihove poklicne dolžnosti.

Zato je povsem razumljivo, da je potek kazenske razprave na tržaškem sodišču vzbudil med tukajšnjo javnostjo grenko začudenje, saj je naravno, da nikakor ni mogla ostati nepričadeta ob vzklikanju »Sieg heil« (živela zmagala!), torej ob besedah, ki so jih rjovele sfanatizirane množice ob Hitlerjevih govorih.

Ob 10-letnici deželnega statuta

Deželni svetovalec dr. Drago Štoka, predstavnik Slovenske skupnosti v deželnem svetu, je vložil v torek za deseto obletnico razglasitve deželnega statuta interpelacijo na deželni odbor, v kateri v imenu Slovenske skupnosti ponovno izraža globoko obžalovanje nad dejstvom, da v nasprotju s tistim, kar določata statuta Doline Aosta in Tridentinsko-gornjepoadiške dežele, ki sta bila odobrena od parlamenta že pred statutom Furlanije - Julijske krajine, v tem statutu ni določil, ki bi jamčila pravice slovenske manjšine. Jasno pa je vsem strankam takoimenovanega ustavnega razpona —

(Nadaljevanje na 3. strani)

Slovenska skupnost o gorskih skupnostih

V sredo, 31. januarja, se je sestal na redni seji Izvršni odbor Slovenske skupnosti in po globlji razpravi odobril naslednji dokument o gorskih skupnostih:

»Ohranitev dragocenih družbenih in naravnih vrednot ter usmerjanje gospodarske in splošne družbene dejavnosti v gorskem prostoru postajata v zadnjih letih vedno bolj pereč družbeni problem. Z vsedravnim zakonom št. 1102 z dne 3.12.1971 si tudi Italija postavlja temelje za pravilno ovrednotenje gorskega prostora. Omenjeni zakon daje družbeni zavzetosti zelo konkreten okvir, saj predvideva soudeležbo prebivalstva pri sestavi in uresničevanju razvojnih programov in urbanističnih načrtov, ki naj se uokvirijo v vsedravnno in deželno gospodarsko načrtovanje. Gorske skupnosti bi s področnimi načrti, ki naj jih pripravijo in izvajajo v omejenem okviru, skušale odpraviti splošno družbeno in zlasti gospodarsko neskladje med gorskim in ravninskim svetom. V ta namen naj bi z deželnim zakonom in sporazumno s posameznimi krajevnimi skupnostmi (občinami) v teku enega leta od začetka veljavnosti vsedravnega zakona o gorskih skupnostih ustanovili skladna področja kot posebne teritorialne, gospodarsko-socialne enote. V tem času naj bi izoblikovali tudi zakonska določila za sestavo in razčlenitev organov gorskih skupnosti in hkrati tudi merila za porazdelitev finančnih sredstev, merila za odobritev statutom posameznih gorskih skupnosti in odobritev področnih načrtov, njihovo financiranje in nadzorstvo nad njihovim izvajanjem; končno naj bi se v tem sklopu določila tudi razmerja med posameznimi gorskimi skupnostmi in drugimi teritorialnimi telesi.

V tem smislu bi gorske skupnosti lahko razpolagale z lastnim uradom in tehničnim odborom, ki naj bi pripravil in uresničil podrobne načrte. V teku enega leta od odobritve deželnega izvršilnega zakona naj bi gorske skupnosti pripravile večletni družbeno-gospodarski načrt, letni program in urbanistični načrt, upoštevajoč deželni urbanistični načrt ter obstoječe občinske ali medobčinske urbanistične instrumente z namenom, da bi uravnovesili in pospešili razvoj posameznih gorskih področij.

Izvršni odbor Slovenske skupnosti se zaveda, da je vsedravnni zakon o gorskih skupnostih nadvse pomemben za razvoj doslej zapostavljenega in zanemarjenega gorskega prostora in zato tudi pozdravlja vse napore, ki bi pripomogli k izvajanju vsedravnega zakona na ozemlju Furlanije - Julijske krajine. Vendar je mnenja, da mora deželni odbor pri sestavi izvršilnega deželnega zakona ne samo sprejeti v celoti splošne smernice vse-

državnega zakona, ampaš da jih mora dodatno poglobiti in po potrebi tudi razširiti:

1. najprej zato, ker pristojna komisija EGS pripravlja podrobne predloge za evropsko politiko do gorskega prostora, ki naj bi izražali skrb za ohranitev dragocene kulturne krajine in razvoj prebivalstva, ki v njem prebiva. Predlagani ukrepi naj bi predvsem zagotavljali kmetovalcem gorskega sveta take življenjske razmere in dohodke, kot jih uživajo kmetovalci drugih predelov in sicer s podpiranjem kmetijske in turistične dejavnosti. Na ta način naj bi dopolnjevali dosežanje ukrepe za razvoj evropskega kmetijstva, ki so že postavljeni v ospredje gorske predele in za katere je bila že predvidena regionalizacija podpor. Nova evropska politika do gorskega sveta naj ne bi sledila selektivni usmerjevalni politiki, temveč naj bi poudarjala pomen in upravičenost tudi polkmečkih obratov, posebno naj bi podpirala pobude za razvoj kmečkega turizma. Ker bodo pri tem odločilnega pomena merila za določanje gorskega prostora, zahteva Izvršni odbor Slovenske skupnosti, naj dežela navede stike z omenjeno komisijo, ker ni vseeno, ali bodo pri določanju gorskega prostora upoštevali zlasti ekonomsko-socialne razmere, to je predvsem razmerje med obdelano kmetijsko površino in celotno površino, demografsko gostoto, povprečni dohodek za prebivalca in druge dejavnike in ne zgolj fizične lastnosti določenega predela. Zaradi tega je mnenja, da mora deželni odbor vskladiti svoj izvršilni zakon s pobudami in težnjami, ki so opazne na širši ravni, s predhodnim posvetovanjem z omenjeno komisijo, zlasti z italijanskimi predstavniki v njej. V tej luči dobiva nov pomen prav določitev gorskega prostora, kar predvideva deželni izvršilni zakon. Preozka merila za določitev gorskega prostora bi utegnili imeti daljnosežne posledice, saj ni mogoče pričakovati, da bi komisija EGS vključila med gorske predele tiste, ki jih deželni odbor ni upošteval (pa čeravno zaradi skrbi, da se že tako skromna sredstva in pobude osredotočijo na gorske predele, kot jih pojmujejo v geografskem smislu).

Prisotnost slovenske narodnostne skupnosti v Furlaniji - Julijski krajini je dejavnik, ki ga ni mogoče prezreti. Kot je potrebno, da se pri sestavi razvojnih načrtov gorskih skupnosti upoštevajo na najširši demokratični demokratični osnovi mnenja in interesi vsega prebivalstva s tem, da se k posvetovanju za sestavo in izvajanje programov in načrtov pritegnejo ne samo politična, ampak tudi sindikalna, strokovna in druga kvalifikacijska zastopstva, tako je tudi potrebno, da se

(Dalje na 7. strani)

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 4. februarja, ob: 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu. 10.15 Poslušali boste, od nedelje do nedelje na našem valu. 11.15 Mladinski oder »Pastirji severnih jelenov«. Radijska nadaljevanka, (Mario Pucci — Walter Ministrini — Maks Sah). Prvi del: »Pri Samovih«. Izvedba R.O. Režija: Lojzka Lombar. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Nepozabne melodije. 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... 13.30-15.45 Glasba po željah. Popoldanski koncert. 16.30 Sport in glasba. 17.30 »Truplo je med nama«. Roman. (Yoshie Hotta — Ken Miyamoto — Lelja Rehar). Izvedba: RO. Režija: Jože Peterlin. 19.30 Kratka zgodovina italijanske popevke. 20.00 Sport.. 20.45 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 22.00 Nedelja v športu. 22.10 Sodobna glasba. 22.30 Zabavna glasba.

♦ PONEDELJEK, 5. februarja, ob: 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za srednje šole). »Z batiškafom v morske gladine«. 12.00 Opoldne z vami, zanimivosti in glasba za poslušavke. 13.30 Glasba po željah. 14.30 Pregled slovenskega tiska v Italiji. 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba. (Danilo Lovrečič). 18.15 Umetnost, književnost in prireditve. 18.30 Radio za šole (za srednje šole). 18.50 Violinski koncert. 19.30 Odvetnik za vsakogar. 19.40 Jazzovska glasba. 20.00 Športna tribuna. 20.35 Naši kraji in ljudje v slovenski umetnosti - Slovenski trio: pianist Aci Bertonec, violinist Dejan Bravničar, violončelist Ciril Škerjanec. 22.15 Zabavna glasba.

♦ TOREK, 6. februarja, ob: 7.05 Jutranja glasba. 7.30 Jutranja glasba. 11.35 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 12.50 Saksofonist Johnny Sax ter Jimmi Smith na elektronske orgle. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba. 18.15 Umetnost. 18.30 Komorni koncert. 18.55 Glasbena beležnica. 19.10 Ustvarjalec pred mikrofonom: Ubald Vrabec in njegovo življenjsko delo. 19.20 Za najmlajše: pravljice, pesmi in glasba. 20.00 Sport. 20.35 Aleksander Dargomižski: Kameniti gost, opera v treh dejanjih. 22.15 Zabavna glasba.

♦ SREDA, 7. februarja, ob: 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol) »Rišimo skupaj!« 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba. 18.15 Umetnost. 18.30 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol — ponovitev). 18.50 Koncerti v sodelovanju z deželnimi glasbenimi ustanovami. 19.15 Higiiena in zdravje. 19.25 Zbori in folklor. 20.35 Simfonični koncert. 21.20: Za vašo knjižno polico. 22.10 Zabavna glasba.

♦ CETRTEK, 8. februarja, ob: 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Slovenski razgledi: Naši kraji in ljudje v slovenski umetnosti — Slovenski trio: pianist Aci Bertonec, violinist Dejan Bravničar, violončelist Ciril Škerjanec. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba. (Danilo Lovrečič). 18.15 Umetnost. 18.30 Skladatelji naše dežele. 19.10 »Izvor sporov med Trstom in Furlanijo v dobi romantike« (Elio Apih). 19.25 Za najmlajše: Pisani balončki, radijski tehnik (Krasulja Simoniti). 20.00 Sport. 20.35 »Krst pri Savici«. Drama v dveh delih, ki jo je napisal Dominik Smole. Izvedba: RO. Režija: Jože Peterlin. 22.30 Zabavna glasba.

♦ PETEK, 9. februarja, ob: 7.05 Jutranja glasba. 7.30 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol): 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba. 18.15 Umetnost. 18.30 Radio za šole. 18.50 Sodobni italijanski skladatelji. 19.10 Prireditve naše dežele: Giorgio Bergamini: »Pravljica«. 19.20 Zbori in folklor. 20.00 Sport. 20.35 Delo in gospodarstvo. 20.50 Vokalno instrumentalni koncert. 22.05 Zabavna glasba.

♦ SOBOTA, 10. februarja, ob: 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Poslušajmo spet, izbor iz tedenskih sporedov. 13.30-15.45 Glasba po željah. 15.45 Avtoradio. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.45 Orkester proti orkestru. 19.10 Družinski obzornik (Ivan Theuerschuh). 19.25 Revija pevskih zborov 1972, ki jo je priredila Zveza cerkvenih pevskih zborov v Trstu. 20.00 Sport. 20.50 Stare slovenske ljudske igre: »Slavomil in Jovana«. Drama (Jakob Bedenek — Mirko Mahnič — RO). Režija: J. Peterlin. 21.30 Vaše popevke. 22.30 Zabavna glasba.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

Živahna politična dejavnost v Evropi

Začetek letošnjega leta poteka v Evropi v znamenju treh pobud, ki zelo zaposlujejo politične in vojaške izvedence na Zahodu in Vzhodu, namen teh prizadevanj pa je zmanjšanje napetosti in vzpostavitev večje varnosti na tej celini. Tako se v finskem glavnem mestu Helsinkih nadaljuje sestanek predstavnikov 34 evropskih držav, na katerem se pripravljajo na konferenco o evropski varnosti. Na tem zasedanju so doslej govorili predvsem o dnevnem redu za bodočo konferenco, v zvezi s tem pa prihaja do precej nasprotujočih si stališč posameznih držav, zlasti glede vprašanja, ali naj bi konferenca razpravljala tudi o vojaških in ne samo politično-pravnih

aspektih evropske varnosti. Po vsej verjetnosti bodo dnevni red konference razdelili na štiri dele: varnost, gospodarsko, kulturno sodelovanje, institucionalna vprašanja.

V Helsinkih se je prejšnji teden začela tudi konferenca predstavnikov evropskih parlamentov, ki razpravljajo o evropskem sodelovanju in varnosti. Na njej so že sprejeli nekaj resolucij in v eno izmed njih so na predlog jugoslovanske delegacije vnesli tudi odstavek, ki se nanaša na probleme narodnih manjšin. Tudi na tem sestanku prihajajo močno do izraza blokovska nasprotja, zlasti takrat, ko je govor o vojaških vprašanjih oziroma o konkretnih pobudah, s katerimi naj bi v resnici pristopili k razorožitvi.

Včeraj pa se je začelo na Dunaju uvodno posvetovanje za pogajanja o medsebojnem in uravnovešenem zmanjšanju oboroženih sil v Evropi in prav do zadnjega trenutka ni bilo gotovo, katere države se ga bodo lahko udeležile. Zahodne drave, povezane v NATO paktu, so vztrajale na stališču, naj bi se sestanka udeležile le tiste države, ki imajo na svojem ozemlju tuje čete ali pa so s svojimi četami prisotne na tujih ozemljih, članice varšavske zveze pa so se zavzemale za to, da bi na sestanek pripustili večje število držav, tudi tiste, ki formalno niso vključene v nobenem bloku.

KRATKE NOVICE

V torek je odšla na dvomesečno turnejo po Združenih državah Amerike skupina 70 študentov iz Ljubljane, članov folklorne skupine »France Marolt« in pevskega zbora »Tone Tomšič«. Med svojim potovanjem bodo obiskali tudi ameriške Slovence v tej državi.

V nedeljo popoldne je v prostorih društva »Igo Gruden« v Nabrežini gostoval učiteljski pevski zbor Slovenije »Emil Adamič«. Koncert, ki je obsegal umetne in ljudske pesmi raznih narodov, je zelo uspel in je naletel na topel sprejem pri poslušalcih.

Mihec in Jakec o »lepi figuri« tržaških Slovencev

— Kej se ti zdi, vselih je fajn, de je ta naš konfin taku lepu odprt jn de ledje hodejo gor jn dol?

— A, se zna. Ze zastran benzine, mesa jn dobrih kosil jn terana. Jn na drugi strani zastran Dixana, vseh sort štrac jn vseh sort drobnarij za automobile.

— Ma ni samo zastran tega. Ke ne smeš pozabet, de mi smo must. Sej so nas že večkrat proglasili za tu. Jn prfina ano revijo jemamo, ke se kliče must.

— Sm zamerkau ja, de smo must. Mene me vre vse kosti bolijo od tega, ke vozejo robo na naših hrbteh. Jn če bo šlo taku naprej...

— Ma ne stoj bet taku črnogled! Vidi, Mihec, ke s tem mustam jemamo mi ano forte važno jn hvalevredno funkcijo: Mi zbližavamo sosedne narode, delamo za mir jn za gospodarsko integracijo jn vse sorte.

— Ja, ja, mi Slovenci radi jemamo tašne hvalevredne funkcije. Smo zmiri strašno u skrbeh, de ne bi kašen reku kašne slabe besede od nas.

— Ma ne stoj bet tašen, ke pole ti bojo rekli, de si zagrizen Slovec, Tu pej Buh ne dej! Kej ni lepu, de hodejo peuski zbori in gledališča gor jn dol jn vse lepu teče ku namazano?

— E, tudi s temi obiski je marsikašna prou naumna al še hujše. Se spouneš, ke so tam u Krožki za kulturo predstauli italijanski prevod Krsta pri Savici? Tisti taljanski prevod je biu narjen, se zna, za Italijane, zatu ke Slovenci znamo brat, se mi zdi, Pre-

šerna tudi v originali. Ma na tisti predstavitvi so bli sami Slovenci jn an Slovec se je martrau govort po taljansko, zatu ke prireditvev je bla italijanska. Jn taku se je bogi predavatelj martrau jn še tržaški Slovenci smo ga kumej zastopli. Mari bi povedau kar po domače!

— Ma ja, se zgodi, de kašenkrat kej ne rata. Morbet premalo reklame, slabo vreme, boleznii...

— Dej, dej, ne stoj mi govort! Sej tudi uni teden, ke je bla drama z Lublane, je blo glih taku. So pršli jegrauci dol za vrnet obisk Teatra Stabile, ke je bil prej u Lublani. Jn Teatro Stabile je jegrau u Lublani po taljansko jn so ga šli poslušat samo Slovenci...

— Jn u Trsti so Lublančane spet poslušali sami Slovenci!

— Sej tu je tisto. Jn ta must delamo z obeh koncev samo Slovenci. Jn narlepše je pej tu, de bojo lublanski jegrauci misleli, ke če so jegrali u Rossettijevem teatri, de so jegrali pred taljansko publiko. Jn taku mi tržaški Slovenci strimo naredet lepo figuro tudi Teatri Stabile, ke se lahko pred lublanskim teatram pohvale: videste, kaku smo lepu organizirali našo publiko, de vas je pršla poslušat! Jn taku delamo samo hvalevredna jn Bogu dopadljiva dela.

— Ma vselih moreš premiselt de...

— Neč premiselt! Jest rečem, de s tašnem ravnanjem samo sleparemo sebe jn druge. Bulše jn lepše be blo, de be se skazalo, de Teatro Stabile u Lublani je m a publiko med Leblančani jn de lublansko gledališče med tržaškimi Italijani pej je n i m a. Tu viš!

— Ma znaš, de si prou...

— Zagrizen Slovec. Nečko reči! Mene tega ni strah.

USODA PREMIRJA V VIETNAMU

V nedeljo zjutraj se je v Vietnamu začelo uradno premirje, toda boji se kljub temu nadaljujejo. To je bilo pričakovati, ker je v tako primitivnih okoliščinah in zlasti v gverilskem vojskovanju težko pravočasno in točno dopovedati vsakemu poveljniku in vojaku, da je vojne prav v tem in tem hipu zares konec. Tako bo pač še čutili trzljaje vojne morda še dneve in dneve in celo tedne. S tem se tolažijo optimisti. Pesimisti pa menijo, da se začenja zdaj samo novo obdobje vojne — tokrat brez Američanov, ki so se kar precej poceni izvlekli iz nje. Nixon je govoril na svoji tiskovni konferenci o »častnem miru«, Kissinger pa se gre v prvi polovici tega meseca pogajati v Hanoi za »reparacije«, ki naj bi jih plačale Združene države v obliki prispevka za obnovo Severnega Vietnama. To pa diši že skoro po porazu, ker reparacije plačujejo le poražene države. Zato je zelo verjetno, da se Združene države ne bodo več vključile v dogajanje v Vietnamu, pa naj se zgodi, kar se hoče. Če odločujoči ljudje v Hanoi to vedo ali so vsaj prepričani o tem, vojne v Vietnamu gotovo še ni konec in je ne bo, dokler ne bo prišel ves Južni Vietnam pod hanojsko oblast. To pa bo zdaj brez Američanov veliko lažje. Skušnjava za Hanoi in Vietkong je res velika. Morda si bodo privoščili le nekaj oddiha, tudi zato, da pokažejo dobro voljo za izvajanje premirja in dokler ne bo zadnji ameriški vojak zapustil Južnega Vietnama. Tako pesimisti.

Realistično gledano pa tudi Hanoi nima čisto prostih rok, ker sta verjetno tako Kitajska kot Sovjetska zveza zainteresirani, da pride končno v Vietnamu do miru. Tamkajšnja vojna je bila »neumna«, nepotrebna vojna, pa naj jo gledamo z ameriškega, zahodnega ali sovjetskega in kitajskega konca. Vietnam je mrtev kot, brez strateške ali kakršnekoli važnosti v svetovni politiki in od vsega početka bi bili lahko prepustili Vietnamcem, da sami odločajo o svojih zadevah. Vojna v Vietnamu se je rodila iz kolonialistične zakrknjenosti Francije, ki se ni hotela brez boja odreči tej svoji koloniji, in Združene države so potem nepremišljeno zabredle vanjo, ne da bi se bile prav zavedle, v svoji maniji, da je Daljni vzhod važnejši kot Evropa. Ta manija je precej časa strašila poglavah ameriških strokovnjakov, morda pod vplivom zmagovavca nad Japonsko Mac Arthurja. V vietnamsko pustolovščino jih je zapeljala tudi njihova znana naklonjenost diktatorjem. Takrat je namreč vladal v Saigonu diktator Diem. Ko so Američani spoznali, v kaj so zabredli, so pripisali krivdo njemu, in ga dali hladnokrvno umoriti po

»zarotnikih«. To je storil simpatični John Kennedy.

Vsekakor so Vietnamci dokazali svetu, da danes ni več nepremagljivih sil in ne čisto nemočnih narodov. Danes lahko vsak, tudi majhen narod, če je odločen, sprejme boj s takoimenovanimi velesilami in jih tudi premaga, če se zaveda svoje pravice in svoje moči — in če je trdno odločen doseči svobodo.

Za Južni Vietnam je gotovo, da ne bo mogel ostati razrezan in razdrobljen na nešteto kosov. To je nevzdržno. Iz te situacije ga lahko rešijo svobodne volitve, na katerih naj bi bila izbrana nova zakonodajna skupščina, v kateri bo imela vsaka stran pač toliko poslancev, kolikor jih bo izvolila, in vlado naj bi izbrali taki svobodno izbrani poslanci oziroma stranke po sistemu večine. Če pa iz kateregakoli razloga do tega ne bo prišlo, ali zaradi Van Thieujevih spletk in hlepenja po nadaljevanju osebne diktature, ali iz neiskrenosti vietkongovcev, ki bi se hoteli sami polastiti oblasti, bo vojna spet izbruhnila z vso silo in v tem primeru je pričakovati, da bo brez ameriške pomoči kmalu konec Van Thieujeve vladavine. Vietnam bo tam, kjer bi bil že pred mnogimi leti brez ameriške intervencije, Washington pa bo lahko razmišljal o tem, da denar in vojaška sila še nista vse, ampak da sta potrebni za reševanje političnih problemov — in ne samo v Vietnamu — tudi precejšnja mera pameti in iskrena zvestoba demokratičnim idejam.

OB 10-LETNICI DEŽELNEGA STATUTA

(Nadaljevanje s 1. strani)

in to tudi priznavajo - da je ustavodajna zbornica izglasovala deželno avtonomijo s posebnim statutom za našo deželo ravno zaradi slovenske narodne manjšine v Furlaniji - Julijski krajini, priznavajoč, da jo je potrebno izrecno zaščititi.

Dejansko pa deželni statut naše dežele niti ne omenja slovenske manjšine, razen posredno v nejasnem tretjem členu — nadaljuje Štorka v svoji interpelaciji. Slovenska skupnost sicer ne zanika prizadevanj nekaterih deželnih organov, da bi začeli reševati probleme slovenske manjšine, vendar obžaluje, da so skoro 30 let po rojstvu demokratične republike glavni problemi naše manjšine v tržaški, goriški in videmski pokrajini še vedno nerešeni.

Interpelacija poziva deželni odbor, naj ob desetletnici posebnega statuta čimprej začne reševati vprašanje pravic slovenske manjšine.

SEMINAR V IZOLI

V ponedeljek se je začel v Izoli v Istri dvanajsti tečaj za italijanski jezik in kulturo. Udeležuje se ga 250 italijanskih profesorjev, učiteljev in dijakov. Pri odprtju seminarja so bili navzoči prosvetni zastopniki z obeh strani meje.

Na sporedu seminarja so predavanja o časninarstvu, kinematografiji, sociologiji in seveda o novejšem italijanskem slovstvu. O svojem literarnem delu bo govoril tudi pisatelj Nino Palumbo. Organizacija seminarja je dobro pripravljena.

Iz dogajanja v Jugoslaviji

Za sedanji politični trenutek v Jugoslaviji so v ospredju razprav značilne še vedno politične in družbene naloge, ki izhajajo iz znane Titovega pisma iz lanske jeseni, zlasti pa urejanje odnosov in opredeljevanje mesta in vloge delavcev v podjetjih, kjer povsod ustanovljajo t.i. temeljne organizacije združenega dela, kot predvidevajo ustavna določila. V podjetjih, zlasti tistih večjih, ki se delijo na več oddelkov, je mogoče ustanoviti tudi več temeljnih organizacij, vse kaže pa, da se je večina podjetij odločila za ustanovitev samo ene. Namen te inštitucije je, kot izhaja iz zadnjih ustavnih dopolnil, omogočiti delavcem čimbolj učinkovito nadzorstvo nad izvajanjem samoupravnih odnosov v okolju, kjer delajo, predvsem pa uresničiti čimbolj samostojno razpolaganje z rezultati lastnega dela.

V gospodarstvu je še vedno zelo močna težnja po inflaciji in zviševanju cen, kar je na primer pred dnevi prišlo do izraza v Beogradu, kjer so nekatera trgovska podjetja čez noč zvišala cene mesa v povprečju za 10 odstotkov, pri nekaterih vrstah pa kar za 50 odstotkov. Predstavniki sindikatov so na ta ukrep reagirali zelo ostro in izjavili, da ga pred delavskim slojem z ničemer ne morejo opravičiti. Zvišanje cen mesa so kasneje sicer razveljavili, vendar ga je naslednje dni na trgu naenkrat zmanjkalo, mesarji pa se opravičujejo, da s takimi cenami zaradi visokih odkupnih cen živine ne morejo več naprej. Stanje je podobno tudi v Sloveniji, kjer so po beograjskem zgledu tudi začeli govoriti o potrebi zvišanja cen in vse kaže, da so prodajalci meso skrili pod pult, z namenom, da bi

od pristojnih organov izsilili dovoljenje za višje cene.

Precej hude krvi je v zadnjem času povzročila tudi zadeva s trinajstimi in štirinajstimi plačami številnim vodilnim uslužbencem v t.i. negospodarskih (neproduktivnih) dejavnostih. V vsej Jugoslaviji so v zvezi s tem izplačali skupno 194.261.000 novih dinarjev, v Sloveniji pa 39.706.304 nove dinarje. Do teh podelitev je prišlo tik za tem, ko je zvezna vlada ob koncu prejšnjega leta sprejela sklep o »zamrznitvi« osebni dohodkov v negospodarskih dejavnostih; ker gre, kot vidimo, za precejšnje vsote in je bil ukrep v popolnem nasprotju z nameni vlade, ki predvidevajo varčevanje, bodo od vseh, ki so ta denar dobili, zahtevali, naj ga vrnejo. Zelo umestno pa je pripomnil komentator ljubljanskega »Dela«, ki je zapisal, da bi morali začeti take in podobne stvari odslej urejati z manj hrupa in normalno v okviru zakona. Na gospodarskem področju se je položaj izboljšal v zunanji trgovini, saj se je jugoslovanski izvoz in lanskem letu povečal, uvoz pa občutno zmanjšal. Povečal se je tudi dotok tujih valut, tako iz turizma kot vlaganj zdomcev iz zahodnoevropskih držav.

Ob koncu prejšnjega tedna je prišlo do spremembe v slovenskem političnem vodstvu. Dosedanjega predsednika republiške konference Socialistične zveze Janeza Vipotnika so imenovali za generalnega direktorja Radiotelevizije Ljubljana, namesto Mišana Merčuna, kot kandidata za predsednika Socialistične zveze pa so imenovali Mitjo Ribičiča.

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠCE V TRSTU

bo v Kulturnem domu uprizorilo predstavo v treh dejanjih Ferdinanda Raimunda

KRALJ GORA IN LJUDOMRZNIK

Delo, ki ga je režiral Miran Herzog, bodo odigrali v naslednjih dneh: v petek, 2. februarja ob 21. uri abonma red A — premierski; v soboto, 3. februarja ob 20.30 abonma red B — prva sobota po premieri; v nedeljo, 4. februarja ob 16. uri abonma red C — prva nedelja po premieri; v sredo, 7. februarja ob 20.30 abonma red D — mladinski v sredo; v petek, 9. februarja ob 17. uri abonma red I; v soboto, 10. februarja ob 20.30 izven abonmaja.

Upor in še kaj...

Ob štiristoletnici velikih kmečkih uporov se na razboritih tržaških tleh le najde še kdo, ki povleče na dan staro pravdo in, kot piše ljubljansko Delo, sproži pravi pravcati upor z brezobzirnim oblastnikom na eni strani in z zatiranimi podložniki na drugi. In uporniki naj bi bili prav tisti pridni, poslušni in obzirni malomeščanski uslužbenci, ki vsako jutro skrbno tolčejo svoj delovni kartonček pri vratarjevi uri na ulici Fabio Severo 7. Novica je predebela, da bi bilo možno kar tako mimo nje. Sicer pa sta možna samo dva odgovora: ali je pod težo in zmešnjavo dogodkov popadel te novodobne donkihote, te junake svojega časa nenaden raptus totalnega odpora in upora, ali pa je bil ta upor morda le čisto navaden uporček, oziroma samo stavka in je morda še, trajala samo eno uro.

No, če naj pustimo ob strani to duhovičenje, je treba vsaj pibiti, da je članek v nedeljskem ljubljanskem Delu le nekam preveč dramatično prikazal pomen in vsebino eno-urne stavke vsega osebja tržaškega sedeža RAI-ja. Stavkali so namreč vsi uslužbenci, Slovenci in Italijani, ter so s to svojo akcijo podprli zahtevo svojih sindikatov, da glavno vodstvo v Rimu vzame resno v pretres vrsto problemov, ki so se v zadnjem času nabrali na tržaškem radijskem sedežu in da o vseh teh stvareh v najkrajšem času odgovorno razpravlja s pristojnim Delavskim svetom. Zato ni točna trditev, da je bila stavka naperjena proti novemu ravnatelju slovenskih oddaj, kar bi tudi ne imelo smisla, saj v Italiji še ni uveljavljena praksa, da bi si delavci sami volili svoje direktorje, imenovanje pa je bilo medtem že neovrgljivo podpisano. Zato so vse interpelacije v parlamentu in vsi članki in pisma v tržaških in ljubljanskih dnevnikih ter čestitke v tednikih in mesečnikih le osebni doprinos k slabo nastavljeni in še slabše izpeljani javni diskusiji, kjer vsakdo pove svoje mnenje.

Kar zadeva vprašanje tistih nekaj v Trstu priseljenih Slovencev, bi poudaril, da ga mi mladi sploh ne čutimo več. Če pa so se zgodile kake krivice, naj o tem spregovorijo tisti, ki so se čutili tedaj neposredno prizadete.

V zadevi dr. Poštovana bi rad opozoril še na nekaj, kar se premalo upošteva. Ker bo tudi novi ravnatelj slovenskih oddaj čez nekaj let upokojen, je jasno, da je to novo imenovanje prehodnega značaja in da kot tako izpodbija marsikatero politično ost, ki se je pojavila pri tej zadevi. Vsekakor je treba dr. Poštovanu priznati, da se je v povojnih letih zavzemal za rast in utrjevanje slovenske politične stranke v Trstu in da je bil v zadnjih letih eden redkih, ki je razumel potrebe in zahteve mladih.

Na sindikalni ravni ostaja odprto vprašanje, ali je bilo imenovanje pravilno izpeljano in kako ta in drugi podobni ukrepi lahko vplivajo na posamezne oddelke znotraj radijske ustanove. Zato naj se vsa ta vprašanja rešujejo predvsem na sindikalni ravni. »Upor na tržaškem radiu« je potemtakem imel samo in izključno sindikalni značaj.

Igor Tuta

V Kulturnem domu v Trstu bo v torek, 6. februarja uprizorjena otroška spevoigra v treh dejanjih

JANKO IN METKA

Začetek predstave je ob 15.30.

Izvršni odbor SS o tekočih zadevah

V sredo, 24. januarja, se je sestaj na redni tedenski seji izvršni odbor Slovenske skupnosti. Seje sta se udeležila tudi predsednik sveta SS dr. Harej in pokrajinski odbornik inž. Sosič.

Večji del seje je izvršni odbor posvetil vprašanjem, ki zadevajo ustanovitev gorskih skupnosti in kraških rezervatov. Dokončno stališče o teh problemih je izvršni odbor sklenil izdelati na podlagi študijskih izdelkov priznanih strokovnjakov, na katere se je obrnil za pomoč.

Na seji je bil govor tudi o bližnji razpravi v tržaškem občinskem ter pokrajinskem svetu. O tem sta poročala dr. Dolhar in inž. Sosič. Slednji je posebej seznanil izvršni odbor Slovenske skupnosti o nakupu — poravila ga je pokrajinska uprava — ustrezne hiše v Repnu, ki bo preurejena v kraški muzej. O-

menil je še nekaj drugih zadev, med njimi tudi ugoden zaključek večletnih naporov za izplačilo odškodnine mačkoljanskim lastnikom, ki so bili oškodovani z gradnjo pokrajinske ceste.

PREDAVANJA IN RAZSTAVA O FREUDU V TRSTU

Na sedežu Krožka za kulturo in umetnost v Trstu, Piazza Verdi 1, bodo v dneh 9., 10. in 12. februarja t.l. priredili več predavanj o temi: »Freudova aktualnost«. Prvi večer bo govor o Freudu in psihoanalizi, naslednjega dne o psihoanalizi in literaturi v Trstu, zadnji dan pa bodo razpravljali o psihoanalizi v psihiatričnih teorijah. Začetek predavanj, na katerih bodo sodelovali znani strokovnjaki in univerzitetni profesorji, je vsakokrat ob 18.45 uri.

Ob tej priložnosti bodo v Trstu, in sicer v občinski galeriji v palači Costanzi, dne 7. februarja odprli razstavo o Sigmundu Freudu, ki se bo zaključila 21. februarja. Urnik je naslednji: ob delavnikih od 10. do 13. in od 17. do 20. ure, ob medeljah in praznikih pa od 10. do 13. ure.

V soboto, 3. februarja, bo naš gost priznan slovenski kritik, esejist in literat

FRANCE VODNIK

Na razpolago nam bo za vprašanja s področja kulturne, narodne, religiozne in mladinske problematike.

Vabljeni v velikem številu.

Odbor Slov. kulturnega kluba

PREDVAJANJE FILMA V SKK

V soboto, 27. januarja, smo imeli na sporedu film Ermanna Olmija »Delovno mesto« (Il posto). Film je socialne vsebine in psihološko poglobljen. Morda je dogajanje samo po sebi enolično, vendar je podoba resničnosti. Tako je življenje v Milanu, kamor se vsak dan vozi reven fant s podeželja, da si prisluži borno mesečno plačo. Največja vrednost tega filma je v dognanem podajanju morečega, brezizraznega vzdušja, ki je značilno za industrijska mesta, in v trpkem humorju, ki prikazuje napeto prežanje na vsako prosto delovno mesto.

SPREMEMBE NA RADIU TRST A

S 11. febr. je stopil v pokoj zaradi dosega starostne meje ravnatelj programskega odseka Radia Trst A inž. Boris Sancin, ki je dolga leta uspešno in taktično opravljal svojo odgovorno službo. Želimo mu, da bi izkoristil tudi svoj službeni pokoj v prid naših javnih zadev, za katere se je vedno zanimal.

Za novega ravnatelja je bil imenovan dr. Matej Poštovan, kateremu želimo na njegovem službenem mestu veliko uspeha.

ALMANAH OB 20-LETNICI ORKESTRA GM

Ob nedavni proslavitvi 20-letnice delovanja je orkester Glasbene matice iz Trsta izdal dvojezičen almanah, v katerem je na kratko opisana zgodovina tega pomembnega kulturnega dejavnika slovenske manjšine v Italiji s seznamom važnejših gostovanj, dodano pa je še bogato slikovito gradivo iz življenja in delovanja Glasbene matice.

Orkester Glasbene matice je bil prvič ustanovljen že pred prvo svetovno vojno leta 1909, v njem so poleg Slovencev igrali še Italijani in Čehi, pripravljal pa je samostojne simfonične koncerte in sodeloval pri opernih ter operetnih predstavah Slovenskega gledališča v Narodnem domu. Po požigu kulturnega središča tržaških Slovencev leta 1920 je s svojim delovanjem moral prenehati tudi orkester Glasbene matice, podobno kot ostale slovenske kulturno-prosvetne ustanove, obnovili pa so ga po drugi svetovni vojni leta 1953. V zadnjem dvajsetletnem obdobju se je pod vodstvom dirigenta Oskarja Kjudra razvil v solidno glasbeno telo, treba pa je še poudariti, da je iz njegovih vrst izšlo več dobrih instrumentalnih solistov. Orkester poleg nastopov v Trstu stalno gostuje tudi v ostalih krajih dežele Furlanije - Julijske krajine, na primer v Gorici, Nabrežini, Sv. Križu, Gradišču, na drugi strani meje pa obiskuje zlasti večje kraje na Primorskem, tako

Koper, Novo Gorico, Idrijo, Tolmin, Za širšo uveljavitev samostojne kulturne ustvarjalnosti Slovencev v Italiji so odigrala pomembno vlogo gostovanja v Ljubljani, Dubrovniku, na Reki, v Beogradu in drugod po Jugoslaviji. Almanah na koncu omenja še uprizoritve nekaterih operet v Trstu, pri katerih je sodeloval orkester Glasbene matice: Planinske rože v sezoni 1956-57, Boccaccia leta 1957-58 in Čardaske kneginje 1960-61. Mnenja o umetniški vrednosti operete so deljena, vendar je kljub temu škoda, da so tovrstne predstave v Trstu prenehale. Naj omenimo, da je podobne glasove slišati tudi iz Ljubljane, kjer po zadnji vojni v Operi ne uprizarjajo več operet.

Ob prelistavanju almanaha ob 20-letnici orkestra Glasbene matice, ki pomeni pogled na že prehojeno pot, nam misel vedno spet uhaja tudi v prihodnost. Zeleti je, da bi se orkester predvsem številčno okrepil, kar je eden izmed prvih pogojev za njegovo nadaljnjo umetniško rast, to pa je hkrati v tesni povezavi z ureditvijo materialnih vprašanj Glasbene matice. Vzgojni, narodnostni in umetniški pomen delovanja in rasti te ustanove je takšen, da bi zaslužil večjo podporo javnosti v deželi Furlaniji-Julijski krajini.

Slovo od dveh goriških Slovencev

Prejšnji teden so se stari goriški Slovenci zbrali pri pogrebih dveh znanih slovenskih someščanov. Čudno naključje je hotelo, da sta bila oba sedemdesetletnika, oba sta bila iz starih uglednih trgovskih družin v Gorici, oba sta podlegla srčni hibi. Bila sta si tudi tovariša iz prvih let slovenske gimnazije v Gorici.

Pokojnega Petra Čermelja je poznal ves severni mestni del. Čermeljeva trgovina jestvin na Kornu je imela svoje odjemalce v naših gorah že pred prvo svetovno vojno. Imeli so jo za eno najstarejših trgovin z jestvinami na Goriškem. Poleg trgovine se je pokojni Peter ukvarjal tudi s planinsko organizacijo in z naravo, ki ji je pod psevdonimom »Ciklaminček« zapel marsikatero lepe verze.

Drugi pokojnik je prav tako bivši lastnik trgovine z jestvinami v Semeniški ulici, Ciril Kutin. Zadnja leta svojega življenja je bil civilni invalid in je živel kot upokojenec bolj samotarsko življenje.

Oba, Čermelj kakor Kutin, sta v mlajših

letih doživljala in krepko posegala v kulturni razvoj našega ljudstva na Goriškem in sta imela dosti zanimivih spominov na tiste čase. Naj počivata v miru!

ZA ČISTOČO — IN ŠE KAJ

Priznati moramo, da se občinska uprava trudi, da bi ukrenila vse potrebno za čistočo v mestu in za urejeno smetarsko službo. Te dni so občinski uslužbenci razdeljevali po hišah posebne vrečice za odkladijanje smeti, namesto naravnost v pločevinaste zbiralnike ob hišnih vhodih. Tu se večkrat zbira nesnaga, ker stanovalci mečejo odpadke kar okoli pločevinastih zbiralnikov. Zdaj bodo pa odkladali napolnjene smetne vreče. Seveda, če jih bodo... Saj je mestna snaga odvisna v prvi vrsti od prebivalcev samih.

Pripomniti je treba, da mora mestna uprava poskrbeti za smetarsko in pometarsko službo tudi v bolj oddaljenih ulicah, kot so na primer tiste od Katarinijevega trga do Livade.

POMLADNI KONCERTI

Goriški mestni glasbeni zavod obvešča javnost, da je pripravil spored pomladanskih koncertov.

Kakor dosedanji jesenski in zimski, bodo tudi ti koncertni večeri v dvorani glasbene šole v Oberdanovi ulici 15 z začetkom ob 18. uri. Vseh koncertov bo osem, in sicer v

soboto 3. februarja, potem 10., 17., 24. februarja, 3. marca, 10., 24. in 31. marca.

Vstop je prost. Nastopali bodo priznani umetniki z izbranimi točkami.

Krmin

NOVA BOLNIŠNICA

Goriška pokrajina se ne more prav pohvaliti s potrebnimi zdravstvenimi ustanovami in bolnišnicami. Tej pomanjkljivosti bo nekoliko odpomogla nova bolnišnica v Krminu. Pravzaprav bo že obstoječa modernizirana in razširjena. Sedanja ima prostora za okrog 140 bolnikov. Postavili bodo tudi nove bolniške zgradbe in laboratorije v velikem obsegu in v najbolj moderni opremljeni. Stroški so predvideni na 1700 milijonov lir. Večji del vsote bo krčila država, drugo država.

Prva dela bodo končana že v dveh letih. V soboto so vzdali temeljni kamen. V upravnem svetu nove bolnišnice so tudi nekateri Slovenci, med njimi krminski svetovalec Gradimir Gradnik.

ZAHVALA

Vsem, ki so z nami sočustvovali in sprejeli na zadnji poti našega dragega

VOJKA

se toplo zahvalujemo. Posebna zahvala g. župniku Komjancu, ki nam je vedno stal ob strani, darovalcem cvetja ter pevskemu zboru za žalostinke.

DRUŽINA COTIC

Sovodnje, 1. februarja 1973.

GOSTOVANJE SSG V GORICI

V četrtek, 8. februarja bo v gledališču »G. Verdi« v Gorici gostovalo Stalno slovensko gledališče iz Trsta, ki bo uprizorilo igro Ferdinanda Raimunda v treh dejanjih KRALJ GORA IN LJUDOMRZNIK. Začetek predstave, ki je namenjena za abonma red A, B in C, je ob 20.30.

F.J. - 130 SMRT V POMLADI

»Slabo mi hoče biti. Preveč sem pil in kadil, pa nisem vajen,« je rekel, nekam počasi, kakor da pazi, da se mu ne zaplete jezik.

Bil je bled in upadel, lase je imel v neredu in ko je govoril, mu je uhajal iz ust duh po tobaku in pijači.

»Preveč si pil na prazen želodec,« je dejala. »Morda bi ti pa odleglo, če bi kaj toplega pojedel. Takoj ti bom prinesla golaž. Ali bi kaj drugega?«

»Ne, nič ne bom.«

»Črno kavo pa boš in kakšen krapič.«

»Ne, nič ne bom,« je ponavljal, »nič ne bom, ne morem.«

»Pa vsaj poizkusi!«

»Res ne morem, ti skrb-na Mar-ta, že sama misel na jed se mi gabi, iz-bruhal bi...« se je smehljaj in počasi valjal besede po ustih. Njegov nasmeš je bil krčevit in spačen in nekam narejen. Nikoli se ni tako smehljaj, kadar je bil trezen, pa saj ga še nikoli ni videla pijanega. Tak ji je zbuhal rahel gnus, toda usmiljenje in nežnost sta ga takoj spet zadušila.

Ozrl se je na ugaslo cigareto in začel iskati po žepih vžigalice. Ni jih našel, tako se je ozrl naokrog, da bi mu jo kdo prižgal.

»Zaspan si in morda tudi bolan,« je dejala.

»Da, za-span,« je rekel, »za-span da, bo-lan pa ne, samo sr-ce mi malo na-gaja, to pač.« Smejal se je in ni vedela, ali misli resno, ali se šali, toda slutila je, da imajo njegove besede nek pomen. Toda že sama misel na to jo je zabolala.

»Samo še ciga-reto si prižgem, potem pa grem.« Iskal je z očmi človeka, ki bi kadil.

»Kam hočeš?« je vprašala zaskrbljeno.

»Domov, spat.«

»Domov v Štepanjo vas?«

»Kam pa drugam?« je odvrnil nekam raztrese-no, iskaje z očmi nekoga s prižgano cigareto.

»Oh, nič več ne boš kadil. Potem ti bo še bolj slabo,« je vzkliknila z materinsko odločnostjo in mu vzela cigareto. »Zdaj boš šel spat.«

»Saj mislim iti. Glej jo žabo, kakšno oblast si jem-lje nad menoj,« se je smejal, »kakor da bi bila moja žena, No, pa ne bom, tebi na ljubo.«

V njegovih besedah je bilo nekaj, kar jo je ganilo, čeprav je bil pijan.

»Zdaj pa grem,« je rekel in vstal.

»Gospodična!« so jo klicali, »Vina!«

»Da, takoj,« je rekla.

»Tako daleč imaš do doma,« je dejala.

»To je res, pa bom že prišel.«

»Toda tako sneži! Ravno kar sem bila na dvorišču. Snega je že do kolen.«

»Ga bom pa gazil in utrl gaz drugim štepanjskim pijancem, ki se bodo vračali z »menoj,« se je zasmejan in si privihal ovratnik na plašču. »No, pa lahko noč. Denanja nimam, da bi ti plačal vino in cigarete, pa ti ga bom pri-nesel, ko bom spet kaj zaslužil.«

»Kaj govoriš,« je dejala.

»Da, pijan sem, saj vem, pa nikar ne zameri, saj nisem mnogokrat.«

»Saj vem,« je rekla. Smilil se ji je.

»Gospodična, semkaj! Vina na mizo!« so ji vpili. Godba je nehala igrati in vse je rinilo nazaj k mizam.

»Kličejo te,« je dejal. »Oprosti, da sem ti delal na-dlego.« Hotel ji je dati roko, ona pa jo je od-rinila.

»Počakaj še trenutek,« je vzkliknila, »moram jim

postreči, pa se spet vrnem.« Odhitela je, on pa je gledal za njo, kako se je sukala, visoka in mična v svojem belem predpasniku, med mizami. Pijani gostje so ji polagali roke okrog pasu in ji ponujali piti, ona pa se jim je gibčno izmikala in se smehljala z očmi proti Tinetu. Kmalu je spet pritekla k njemu.

»Tine, če hočeš, lahko spiš nocoj v moji sobi, da ti ne bo treba hoditi tako daleč, saj jaz nocojšnjo noč tako ne bom prišla do spanja,« je dejala potihem, da bi ljudje ne slišali, sicer pa se tako nihče ni brigal za njun pogovor, ki se je utapljal v splošnem hrupu in prepevanju.

»Ali bi res lahko, Kuna? Veš, pot v Štepanjo vas mi zdajle res preveč ne diši.«

»Saj zato. Če hočeš. Zjutraj, ko bom prišla jaz spat, pa te bom spet nagnala. Do takrat se boš že prespal, upam,« se mu je smehljala.

Peljala ga je v prvo nadstropje in po dolgem, zavitem hodniku v svojo sobico, ki je bila čisto na koncu hodnika. Vzela je iz žepa v predpasniku ključ in je odklenila ter prižgala luč. Bila j majhna in gisto preprosta, skoro revna sobica; v njej je bila samo postelja, omara, miza in stol, nič drugače kakor v njegovi sobici, le da je bilo v ozračju njene sobe vključ prepričan občutiti neko ljubkost in skladnost, ki je takoj razodela, da je to dekliška soba. Postelja je bila belo pregrnjena in v pregrinjalo so bile uvezene rože, ki jih je morda sama uvezla; v majhni, preprosti lončeni vazici na lepo pregrnjeni mizi je bilo nekaj cvetlic in zraven je stala pletena škatla za šivalne potrebščine. Na steni nad posteljo je visela starinska sličica angela varuha in na nasprotni steni je visela prav taka kičasta slika tirolske pokrajine, veridar sta dajali sobici nekam vesel in veder izraz. V zraku je bilo čutiti rahel, dehtiv vonj po opranem perilu, po dišečem milu in po nečem nedoločnem, svežem in skrivnostnem, kar je najti samo v ozračju dekliških sob.

Kuna je naglo razgrnila posteljo in primaknila stol.

(dalje)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Revija »Prostor in čas«

Se pred koncem leta je izšla zadnja, 11. in 12. lanska številka revije »Prostor in čas«, tako da se lahko reče, da je lani kar redno izhajala. To je razveseljivo, ker je »Prostor in čas« po kvaliteti svojih prispevkov že od začetka svojega izhajanja najboljša med osrednjimi slovenskimi revijami.

Nova številka prinaša na začetku esej Antona Slodnjaka »Beseda o Krstu pri Savici«, ki je bil prvotno namenjen za uvod tega Prešernovega epa v italijanščino. V eseju razlaga Slodnjak smisel »Krst pri Savici«, ki je, kot znano, že od nekdaj zbuja različne in pogosto tendenčne razlage, kajti vsaka stran je skušala podtakniti Prešernu lasten svetovni nazor, kar počenjajo nekateri seveda še danes. Slodnjak piše med drugim: »Krst pri Savici ni ne romantična ne realistična pripovedna, temveč idejno-simbolična razvojna pesnitev. Prešeren je hotel z njo upodobiti razvojno nujnost in zmožnost človeka spriča odločilnih zgodovinskih trenutkov... Uvod je podoba bojev za narodno samobitnost evropskih narodov v premarcu. Kljub tragičnemu sklepu ne budi malodušnosti, temveč je bil zaradi nekaterih izredno pogumno izrečenih misli že ob izidu pesnitve dokaz pesnikove svobodoljubnosti, za bralca pa neusahljiv vir navdiha domovinske ljubezni, kot je spričala tudi zgodovina zadnjega sto-

letja. Krst je izvorna upodobitev duhovne drame pesniško najbolj nadarjenega Slovenca v dobi, ko je slovenski narod prav z njegovimi Poezijami začel aktivno sodelovati v duhovnem življenju človeštva. Značilno idejno-vsebinsko podobo pa je ta del trilogije (Matiji Čopu - Uvod - Krst) dobil zato, ker je pesnik moral za poglobitvi osebi pesnitve ustvariti takšne položaje, da je z njimi premagal samomorilne naklepe v svoji podzavesti, obenem pa tudi spodnesel protiliterarno zaroto cenzure. Sozvočje vseh treh delov nam šele odkriva njegovo temeljno subjektivno in umetniško prizadevanje: pomiriti tragično neskladje v samem sebi in spraviti vsaj za kratko dobo maloštevilne slovenske izobrazence med seboj, saj je bila leta 1835 od tega odvisna ne samo prihodnost slovenske posvetne literature, temveč tudi nadaljnja rast naroda.«

Zdi se nam, da je Slodnjak s tem udaril žebelj na glavo in točno izrazil smisel »Krst pri Savici«.

Nadaljuje se dopisovanje o pesništvu med Vurnikom in Pibernikom pod naslovom »Razmerja v sodobni slovenski poeziji«. Mira Ceti pa je objavila zanimivo zgodovinsko razpravo »Hetiti in Ramzes drugi«. Čeprav je tisto dogajanje časovno in zemljepisno oddaljeno od nas, je razprava zanimiva zato ker nam kaže, kako so zlagane trditve stoletja in tisočletja vlečejo skozi zgodovinsko literaturo, dokler se ne najde nekdo, ki ima dovolj znanja, pridnosti in poguma, da se jim upre in jih pobije. Denis Poniž je prispeval literarni esej »Odmik od pesniškega jezika«, v katerem osvetljuje jezik v treh novih slovenskih pesniških zbirkah, Janez Gradišnik pa je napisal, ocenjujoč dve posrečeni publikaciji o jeziku, zelo zanimiv in aktualen esej »Kakšen naj bo naš jezik«, v katerem naglašá misel: Slovensčina naj se opira na svoje lastne vire in naj raste po svojih lastnih jezikovni zakonitostih; kar je bilo v teku stoletij nekritično ali nezavestno sprejeto od drugod, naj se opusti, kjer je to še mogoče in še koristno.

Pesništvo zastopajo v tej številki Valentin Cundrič, Andrej Capuder, ki je prevedel 25. spev iz Dantejevega Raja, Janez Ovsec, Matjaž Musek in nekaj prevodov, pripovedništvo pa Janez Strehovec, Vladimir Šav in Vladimir Kavčič, ki je v tej številki zaključil svoj zanimivi roman iz vojnega časa »Zapisnik«.

fj

POMENLJIVO NAKLJUČJE

V četrtek, 25. januarja, so na sedežu jugoslovanskega veleposlaništva pri Sveti stolici v Rimu predstavili javnosti italijanski prevod Prešernovega »Krst pri Savici«, delo domačina s Proseka pri Trstu, duhovnika Franca Husuja. Gostom je predstavil prevajalca veleposlanik Kolman, zatem pa je Husu spregovoril o namenih, ki so ga vodili pri tem delu: vzbuditi ljubezen do slovenske zemlje, poudariti evropsko razsežnost Prešernove poezije in prispevati k prijateljstvu med Italijo in Jugoslavijo. Kot je znano, gre pri tem prevodu »Krst pri Savici« za dvojezično izdajo v slovenščini in italijanščini, ki ji je napisal uvod dr. Anton Slodnjak. Delo so v prejšnjem mesecu že predstavili italijanski in slovenski javnosti v Trstu ter je vzbudilo ugoden odmev. Isto lahko trdimo tudi za Rim, saj se je tamkajšnje predstavitev na jugoslovanskem veleposlaništvu pri Sveti stolici udeležilo veliko število gostov, med njimi mnogi rimski Slovenci.

Naključje je hotelo, da smo Slovenci prav v času, ko je izšel italijanski prevod »Krst pri Savici«, torej enega izmed temeljnih del naše književnosti, dobili tretji prevod Dantejeve »Božanske komedije«, ki ga je pripravil Andrej Capuder in mu napisal tudi izčrpno uvodno študijo. »Božansko komedijo« sta v preteklosti namreč že bila prevedla Debevc in Gradnik, vendar je najnovejši prevod dokaj samostojno delo, ki je nastalo na novih osnovah in se le malenkostno naslanja na prejšnja dva. V treh knjigah ga je izdala založba Obzorja v Mariboru, v odlični opremi Bronislava Fajona in z ilustracijami renesančnega umetnika Sandra Botticellija.

Vsekakor pomenljivo naključje, ki kaže na razveseljivo stopnjo medsebojnega spoznavanja slovenske in italijanske kulture, hkrati pa nas zavezuje, da v tej smeri nadaljujemo tudi v prihodnosti.

JANUARSKA ŠTEVILKA »NOVE MLADIKE«

Januarska številka »Nove Mladike« prinaša članek Vekoslava Grmiča o upanju, Rajhmanovo razmišljanje ob Rebulovi knjigi »Smer — nova zemlja« in obilo izvornih pripovednih in pesniških prispevkov samih mladih avtorjev, kar je še posebno razveseljivo. Dobi se v Tržaški knjigarni.

Tretja številka »Meddobja«

V Evropo je prispela nedavno tretja lanska številka revije »Meddobje«, ki jo izdaja Slovenska kulturna akcija v Buenos Airesu, ureja pa jo France Papež. Revija izhaja četrtletno na 80 straneh v zelo prikupni in čedni tiskarski opremi, tako da v tem pogledu poseka vse osrednje slovenske revije. To — in pa dvanajsto leto njenega izhajanja — dokazujeta ljubezen slovenskih zdomcev v Argentini in drugod po svetu do njihove revije.

Na uvodnem mestu je objavljena v španščini napisana pesem Franceta Papeža z naslovom »Poesia«. Frank Bukvič, pisatelj iz Prekmurja, ki živi zdaj menda v Združenih državah, je prispeval daljšo novelo »Jetniški brivec«, ki se dogaja med vojno v zaporih nekje na Madžarskem, morda v Prekmurju, kar pa iz zgodbe same ni jasno razvidno. Vsekakor imata vsaj obe glavni osebi v njej slovenska priimka. Zgodba prikazuje moralni propad pijačca.

Milan Kopusar je objavil krajšo, a zanimivo umetnostno-zgodovinsko študijo »Srednji vek in Ma-

rija«, v kateri omenja tudi takoinenovane »lepe Madonne« v Sloveniji, Stefan Slak pa razpravlja o problemu uporabe narodnih jezikov v znanstvenih publikacijah.

Lev Detela je objavil novelo oziroma odlomek »Marijin mojster«, Rudolf Čuješ pa piše o znanstvenem preučevanju združništva na vseučiliščih nemškega jezikovnega področja. Vinko Beličič ocenjuje sedmo knjigo »Zgodovine slovenskega slovstva« Slovenske matice, France Papež je napisal spominski članek o nedavno umrlem umetnostnem zgodovinarju in pisatelju Marijanu Maroltu, Alojzij Kukočica pa piše o »Samoodločbi narodov in narodnem načelu«. Precej je v tej številki poezije, ki so jo prispevali poleg Papeža, Vladimir Kos z Japonskega, Nace Polajnar, Karel Rakovec in Ted Kramolc (v angleščini in v prevodih Franceta Papeža). Tine Debeljak pa je prevedel neko pesem Fritza Dietricha. Revija prinaša tudi članek o Tedu Kramolcu kot slikarju ter štiri reprodukcije njegovih del.

MAKSIM GASPARI PRAZNUJE 90-LETNICO ROJSTVA

Prejšnji teden je praznoval 90-letnico rojstva znani in priljubljeni slovenski slikar Maksim Gaspari. Rodil se je v Seliščku nad Cerknico na Notranjskem, slikarstvo pa je študiral na Dunaju, kjer je bil med soustanovitelji kluba »Vesna«. Namen te skupine, kjer so sodelovali še slikarji Ivan Vavpotič, Hinko Smrekar, Saša Šantel in drugi, je bil predvsem izraziti slovenski značaj, slovensko dušo v slikarstvu, kar je bilo v skladu s tedanjim dobo narodnega prebujenja in uveljavljanja pri Slovencih. Maksim Gaspari je daleč preživel vse sodobnike — slikarje, vendar je do današnjih dni ostal zvest svoji mladostni odločitvi in slikarski usmeritvi, s katero je osvojil srca najširših ljudskih plasti. V svojih podobah nam je prikazal svet sedaj že itumirajočih božičnih, novoletnih, pustnih in drugih podobnih ljudskih običajev, lepoto slovenskih narodnih noš in nam približal tudi hudomušnost ljudskih pripovedi ter izrekov, z vsem tem pa nam je ohranil neprecenljivo bogastvo in se tako zapisal v same temelje slovenske ljudske kulture. Svoj značilni in nezamenljivi slog je izvedel iz dunajske secesijske ilustracije, vendar ga je prilagodil duši našega preprostega človeka, ki je njegove stvaritve temu ustrezno tudi ugodno sprejel, saj lahko brez pretiravanja trdimo, da so resnično ponarodele. Njegovo delo obsega številne ilustracije, vinjete, karikature, koledarska zaglavja, diplome ipd., izredno popularne pa so razglednice, ki so se razširile po vsem svetu, kjer živijo Slovenci. Slikar Maksim Gaspari je danes nedvomno najstarejši še živeči, in kar je posebno zanimivo, še vedno delujoči slovenski slikar.

Amaterska dramska skupina iz Gorice je v nedeljo popoldne gostovala v župnijskem domu v Standedžu s komedijo Claude-André Pugeta »Srečni dnevi«.

ŠPORT Ob koncu so se le zbrale

ODBOJKA - ZENSKA B LIGA

BOR - PRIMAVERA 3:2

Borovke so v soboto premagale ekipo Primavera, ki sodi na rep lestvice. Takoj pa moramo omeniti, da je bila igra plavih nezadovoljiva, saj so naše predstavnice vsaj za razred boljše od nasprotnic. V sobotni tekmi je ponovno prišlo do izraza podcenjevanje nasprotnika, kar bi Tržačanke kmalu drago stalo. Gostje so stopile na igrišče s trdnim namenom, da z borbenostjo nadoknadijo tehnične pomanjkljivosti, domačinke pa so bile prepričane v lastno premoč in zlasti v začetku se niso dovolj potrudile. Pri stanju 2:2 smo se že bali, da bodo dekleta iz Veneta poskrbela za presenečenje in pokopala še zadnje upanje Borovk za osvojitve prvega mesta. Dobro, da so se Drašičeve varovanke ob koncu zbrale in bolj po zaslugi posameznic kot ekipe osvojile še dve nadaljnji točki.

Treba bo vsekakor poskrbeti, da bodo naša dekleta igrala stalno tako, kot znajo, in da bodo odslej skušala izgubiti čim manj nizov; samo tako lahko zasedejo na končni lestvici tisto mesto, ki jim po prikazani igri in tehniki tudi gre.

Nadaljuje se križev pot

LOVABLE BERGAMO - BREG 3:0

Proti eni solidnih ekip B lige so Brežanke doživele ponoven poraz. Tako se torej nadaljuje križev pot te ekipe s slavno preteklostjo. Zdi se, da se je vodstvo Brega že vdalo v usodo in je torej ves trud trenerja osredotočen na mlajše, ki bodo v prihodnji sezoni lahko uspešno branile prestiž svojih barv. Dekleta prve ekipe igrajo brez potrebne zagrizenosti in pozna se jim predvsem pomanjkanje treningov. Dekleta, ki se že dolgo let ukvarjajo z odbojko, pa so pokazala izredno navezanost na društvene barve, saj so se kljub brezupnemu položaju že v začetku prvenstva obvezale, da bodo odigrale vse tekme in s tem zagotovile svojim mlajšim kolegicam mesto v C ligi ter obenem dale možnost mlajši ekipi, da se še eno leto v miru pripravi za zahtevnejše nastope.

MOSKA C LIGA

Izgubili v nepopolni postavi
MONTECCHIO MAGGIORE - KRAS 3:0

Kraševci, ki so nam v zadnjem času prikazali lepo odbojko in ki so se borili povsem enakovredno z ekipami s samega vrha lestvice, so v soboto gladko klonili slabšemu nasprotniku. Poudariti pa moramo, da tudi tokrat »rdeči« niso bili popolni, manjkala sta Ladi Budin in Živec. Poleg okrnjene ekipe smo opazili tudi precej živčno igro, ki si je ne znamo razlagati. Prepričani smo, da je ekipa z lepim številom navijačev, s primerno telovadnico in z dobro pripravljenim okostjem sposobna nuditi naši publiki še precej zadoščenja. Potrebno bi bilo, da bi vodstvo Krasa skušalo urediti, po globlji analizi, vse morebitne nesporazume, ki le škodijo igri, rezultatom in seveda društvu samemu. Naj bo prav ta neuspeh, ki bistveno ne spreminja položaja na lestvici, povod za utrditev te simpatične ekipe, ki se je sama iz nič spravila na zavidljiv položaj v okviru tržaške odbojke. Zavedati se namreč moramo, da je to danes naša najbolj kakovostna ekipa, ki v celoti nosi breme moške zamejske odbojke, vsaj kar zadeva kvaliteto.

KOSARKA - MOSKA D LIGA

Vdali so se v usodo

JESOLO - BOR S2-43 (40:18)

Torej tudi Jesolo, ki je le nekoliko više na lestvici od Borovcev, je strl odpor naših košarkarjev. Ekipa prof. Marija gre svojo rakovo pot naprej in tudi tu so se že vsi vdali v usodo. Pozitivno je le dejstvo, da je za temi igralci cela truma mlajših, ki si nabirajo potrebnih izkušenj in bodo v bližnji prihodnosti lahko uspešno branili barve naše košarke. Mislimo, da moramo zlasti v tem športu, ki se vedno bolj dviga, združiti vse svoje moči in usmeriti naše nadaljnje delovanje, tako kakovostno kot množično, po točno določenem programu. Edino s skupnim delom bomo lahko dosegali lepe uspehe in dajali tudi našim najboljšim možnost izživljanja v domačem okolju.

ketna

Aktualnosti

KONGRESI KRŠČANSKE DEMOKRACIJE

Na sestanku glavnega vodstva KD v Rimu ni prišlo do nikakršnih vidnih premikov med posameznimi strujami. Večina je podprla dosedanjo Andreottijevo vlado z liberalci, medtem ko se je levica spet predstavila neenotna. Zato je pričakovati, da bo sedanja vladna koalicija trajala do vsedržavnega kongresa Krščanske demokracije v prvi polovici maja letošnjega leta.

Medtem pa so se pričeli razni pokrajinski kongresi. V Vidmu so se zbrali demokristjani v soboto in nedeljo in po poročilih predstavnikov raznih struj (za levico »Forze nuve — Base« je prišel iz Rima sam Donat Cattin) so izvolili novo pokrajinsko vodstvo, ki ga sestavlja 30 članov. Morotejska skupina »Prospettiva friulana« je prejela 43,6 odst. in bo imela v novem svetu 13 svetovalcev. Prav toliko svetovalcev bo zastopalo levico »Forze nuove — Base«, ki je prejela 42,3 odst. glasov. Centristična skupina »Iniziativa popolare« pa bo imela v bodočem pokrajinskem vodstvu s 14 odst. glasov 4 sedeže.

Te dni se je tudi sestalo tržaško pokrajinsko vodstvo KD in določilo, da bodo imeli svoj kongres 17. in 18. marca.

ODMEV KOROŠKEGA VPRAŠANJA V SVETOVNEM TISKU

Pred kratkim smo že poročali, da se je tudi svetovni tisk začel zanimati za koroško vprašanje, zlasti v luči lanskih jesenskih dogodkov, in kot primer navedli pisanje velikega ameriškega dnevnika »The New York Times«. Glasilo koroških Slovencev »Naš tednik« pa v svoji številki z dne 11. januarja t.l. piše, da je nekaj dni pred božičem obiskal njihovo uredništvo in Narodni svet koroških Slovencev zunanjepolitični urednik poljskega časopisa »Głos pracy«, ki izhaja v nakladi 400.000 izvodov. Namen njegovega obiska je bil, seznaniti se s preteklostjo in sedanjim narodnostnim položajem na Koroškem.

Kakor navaja »Naš tednik«, je prejšnji mesec o koroških Slovencih in o izgredih, ki so nastali zaradi postavitve dvojezičnih cestnih tabel, pisal tudi ameriški list »Chicago Tribune«. Omenjeni list ocenjuje število Slovencev na Koroškem od 30.000 do 70.000, o lanskih akcijah nacionalističnih elementov pa piše naslednje: »Trenutni nemiri so nastali, ko je julija tega leta sklenil parlament izvedbo tiste dolžbe iz državne pogodbe (1955), tiste temeljne pogodbe, ki priznava slovanskima manjšinama posebne pravice in za katere so poroki Združene države Amerike, Sovjetska zveza, Velika Britanija ter Francija«.

S TRŽAŠKEGA

MEDNARODNI NATEČAJ V SESLJANU

Turistična ustanova iz Sosljana je sklenila razpisati mednarodni natečaj z naslovom: »Didaktika zgodovine — Kritično vrednotenje pouka zgodovine v različnih obdobjih«. Natečaja se lahko udeležijo šolniki iz Furlanije - Julijske krajine, Slovenije in Koroške ter vsi tisti, ki se poklicno ukvarjajo s poukom zgodovine.

Referati in uporabljeni učni pripomočki bodo razstavljeni v avgustu 1973, septembra istega leta pa se bodo udeleženci natečaja zbrali na seminarju, ki bo v Sosljanu.

OPOZORILO KULTURNEGA KROŽKA »DEVIN - ŠTIVAN«

Kulturni krožek »Devin - Štivan« opozarja na kulturni večer s pestrim sporedom, ki bo v soboto, 10. t.m., v društvenih prostorih v Devinu. Podrobnejši spored bomo objavili prihodnjič.

Slovenska skupnost o gorskih skupnostih

(Nadaljevanje s 1. strani)

upoštevajo in povabijo k sodelovanju predstavniki slovenskega prebivalstva. V ta namen naj bi ustanovili posebno mešano komisijo, ki naj bi proučevala vprašanja in probleme vseh področij, na katerih živijo Slovenci. V tej zvezi zahteva Izvršni odbor Slovenske skupnosti, da se v seznam gorskih področij vključijo tudi občine Devin-Nabrežina (brez obalnega pasu), Zgonik, ne vključeni del dolinske občine (brez ravninskega predela) in zahodni tržaški Kras v tržaški občini ter občina Števerjan v goriški pokrajini.

Izvršni odbor Slovenske skupnosti nadalje meni, zlasti glede enakopravne udeležbe in demokratičnega sodelovanja predstavnikov prebivalstva, da je treba pozitivne težnje in naloge vsedržavnega zakona v celoti spoštovati in celo razširiti, in sicer ne samo zaradi načela demokratičnosti in zahteve po decentralizaciji uprave in pristojnosti, ampak zaradi edinstvene priložnosti, približati se problemom in težavam širokih ljudskih množic. Morebitnih težav in problemov ni moč reševati tako, da se jim izognemo, da preprosto obidemo in birokratsko odstranjujemo nasprotja, marveč da težave in nasprotja spreminjamo v pospešujoče dejavnike razvoja.

Končno je izvršni odbor Slovenske skupnosti mnenja, da bi se deželni odbor, če mu je usoda vseh prebivalcev dežele Furlanije - Julijske krajine in posredno perspektiva vključevanja dežele v širše evropsko dogajanje, začel s poglobitvijo sodelovanja sosednih ljudstev in dežel, res pri srcu, ne smel ustaviti na poti, ki mu jo začrtuje že sama opredelitev dežele Furlanija - Julijska krajina kot dežele s posebnim statutom. Z izvršilnim zakonom za gorske skupnosti ima deželni odbor priložnost izboljšati položaj slovenske narodne skupnosti v Italiji s sredstvi, ki so mu konkretno na voljo in ki jih vsedržavni zakon št. 1102 v širokem okviru naravnost ponuja. Ker pa zakoni ne prihajajo naključno niti niso poljubni izmisleki, ampak so, tako ali drugače, politično in v najširšem smislu družbeno ogledalo nazorov in teženj, ki vladajo znotraj njihovih oblikovalcev in nositeljev, bo zavzela Slovenska skupnost do zadržanja deželnega odbora prtmerno stališče in v želji, da se preprečijo negativne dolžbe in posledice, ki bi jih prinesel preveč enostransko zamišljen izvršilni zakon o gorskih, vabi deželni odbor k nadaljnji poglobitvi tega pomembnega vprašanja ter k dopolnitvi predloženega osnutka.

Trst, 31. januarja 1973.

18

Po Conradu Richterju
prireja Olga Ratej, riše Melita Vovk-Štih.

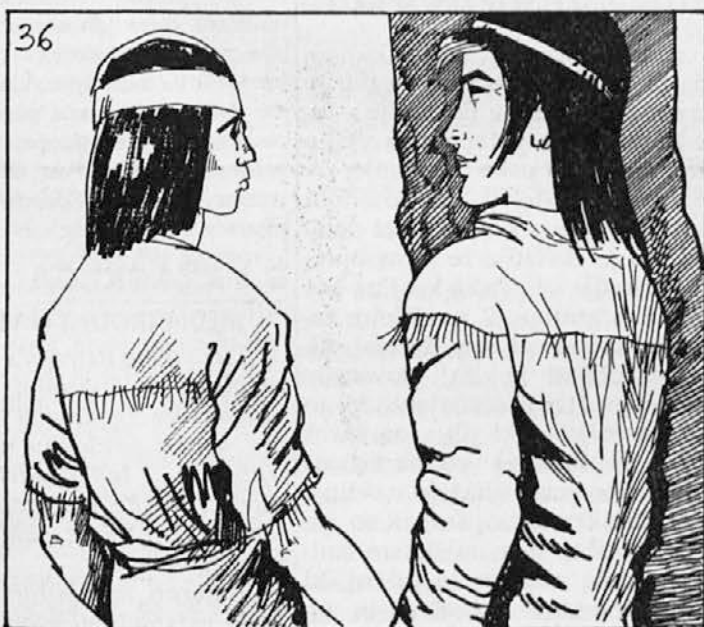
B
E
L
L
I
S
I
N

35. Dvignil je dlani k ustom in sprva tiho, potem pa glasneje oponašal sovo: »Hu-hu-huuu...« Mesečina se je igrala z dolgimi sencami koruze. Skril se je v koruzo in prisluškoval. Med odgovori pravih sov se je iznenada zaslišal nezamenljivi »huharrrr«. Vse bliže je prihajal glas, čisto blizu je bil. »Auvien hakev? Kdo si?« je Beli sin tiho zaklical po delavarsko. »Lenape n'hakej. Indijanec som.« Glas je bil ponarejen, vendar ga je Beli sin zagotovo že kdaj slišal. »Leni Lenape ta kuhm? Indijanec, odkod prihajaš?« je vprašal. »Iz lovišča ob reki Tuskavaras,« se je oglasil odgovor. In zdaj je Beli sin prepoznal glas. Kot puma je posko-

čil. »Ti si Polovična puščica!« Dečka sta planila drug k drugemu v objem, od veselja hlipala in se zgrabila za rame. »Bratranec! Beli sin! Tvoj glas je bil tako čuden, nisem ga takoj prepoznal. Nekam jegvejevsko ti zveni glas Beli sin. Bal sem seč da je past,« je rekel Polovična juščica. »Eh! Kaj sem se skazil?« je zamrmral Beli sin. Potem ga je povabil, naj pride v hišo, čeprav živijo v njej negostoljubni ljudje, toda hrane in vode mu bodo že dali. »Ne, nisem lačen,« se je branil Polovična puščica. »Se včeraj sva jedla z Malim žerjavom.« Umolknil je in žalosten povsil pogled.

36. »Mali žerjav!« je veselo zaklical Beli sin. »Ali je tudi tu? In še vedno tako ljubi svojo belo skvo?« Polovična puščica je odgovoril: »Vso pot je govoril o njej. Samo o njej. Se dva dni hoda bi imel do nje...« Beli sin ga je užaljeno prekinil: »In je šel, ne da bi se pri meni ustavil?« Polovična puščica je vstal. »Ne, ni odšel. Lahko ga greš pogledat.« Njegov glas je zdaj zvenel nenaavadno, potrto. Sla sta in Beli sin je spotoma spraševal o domačih, vse je hotel naenkrat zvedeti. Bilo je, kot da pije zdravilni napoj, ko je spet poslušal sladko govorico indijanskega rodu, in bil je lahek in blažen kot v večnih loviščih. Bratranec je obstal

pred temnim svežnjem, ki je ležal ob stezi. »Tukaj je,« je rekel. Beli sin je napel oči. »Če ni gluh, bi se zdaj že lahko oglasil,« je rekel. Sveženj je ostal nem, nič se ni zganilo pod tkanim ogrinjalom. »Tole pa že ne bo Mali žerjav,« je odkimal Beli sin! Namesto odgovora je bratranec pokleknil k svežnju in sunkoma dvignil ogrinjalo. Beli sin je stopil korak bliže. Grlo se mu je zadrnilo v pekoči bolečini, ko je zastokal: »Saj ni mogoče. Ni mogoče.« Mesečina se je sprehajala po ogrinjalu in se poigravala s pisanim vzorcem. V travi je ležal Mali žerjav. Mrtev in skalpiran.